

2. KAPITOLA

SVOLÁNÍ SYNODY DO CHALCEDONU (R. 451)

Když si to umínil, přišli k němu vyslanci římského biskupa Lva. Tvrdili, že Dioskoros na druhém efezském koncilu nepřijal dopis obsahující učení pravé víry. Přišli s prosbou i ti, které Dioskoros urazil. Žádali, aby jejich spor rozsoudil biskupský sněm. Dřívější dorylejský biskup Eusebius především tvrdil, že on a Flavianus byli sesazeni intrikami Theodosiova chráněnce Chrysafia. Flavianus, když na něm Chrysafios žádal za vysvěcení peníze, prý mu posměšně poslal posvátné nádoby. Stěžovali si také, že Chrysafios v nauce souhlasí s Eutychem. Mimo to Eusebius tvrdil, že Dioskoros takovým způsobem Flaviana zbil, že jej až zabil.

Z tohoto důvodu byla svolána chalcedonská synoda prostřednictvím poselů. Listy velmi zbožného panovníka byli povoláni biskupové z jednotlivých měst nejprve do Efezu. Tak římský biskup Lev, když psal o legátech poslaných na koncil, totiž o Paschasinovi, Lucentiovi a ostatních, adresoval svůj list biskupům v Nicei a potom v Chalcedonu. Rétor Zacharias stranící Nestoriovi říká, že byl Nestorius povolán na koncil z exilu. Z toho plyne, že věc se má zcela jinak, poněvadž Nestorius byl na oné synodě potrestán anathematem. Dosvědčuje to i biskup v Berytu Eustathius. V dopise zaslaném biskupu a knězi Janovi napsal o událostech na synodě toto: "Dostavili se konečně ti, kteří žádali Nestoriovy ostatky a na synodě křičeli, proč že jsou anathematem trestáni svatí muži". Imperátor byl tak rozčilen že svým tělesným strážcům nařídil je vyhnat. Jak tedy Nestorius mohl být předvolán, když již zemřel, to nevím.

3. KAPITOLA

CHRÁM MUČEDNICE EUFEMIE V CHALCEDONU

V Chalcedonu se shromáždili v bazilice mučednice Eufemie. Chalcedon je město v provincii Bithynie. Tento kostel je vzdálen od Bosporu asi 2 stadia (300 m) na krásném mírném svahu, takže kdo přicházejí do chrámu mučednice, bez velkých obtíží se náhle objevují nahoře u baziliky. Odtud jako ze strážní věže vidí na planině dole ležící pole porostlé zelení, hojným osením a stromy všeho druhu. Krom toho je vidět i tichou lesknoucí se hladinu moře a břehy příjemně omývané vodou. Jsou tam totiž klidná bezvětrná zákoutí. Jiná místa jsou bouřlivá, hřmějí příboje, které si pohrávají mlži, vodními řasami, úlomky lastur a rybkami.

Chrám je směřován ke Konstantinopoli a je nemalou ozdobou města. Skládá se ze tří rozlehlých budov. První budova má otevřenou dvoranu, atrium, ze všech stran obehnanou sloupovím. Druhá budova délkou, šířkou a sloupovím se téměř podobá první jen s tím rozdílem, že je zastřešena. Na severní straně směrem k východu je kulatý chrámový prostor se střešou. Je velký, obklopený sloupy. Tam je večeřadlo. Kdo chtějí, mohou tu prosit mučednici a účastnit se svatých tajemství. Uvnitř k východu je velkolepý náhrobek, v němž v jakési podlouhlé ze stříbra krásně zhotovené rakvi -někteří ji nazývají archa - jsou ostatky svaté mučednice. Přesvatá mučednice tu činí zázraky, o kterých vědí všichni křesťané. Často totiž těm, kdo přijdou do města, mimořádně zbožným či jinak vynikajícím zbožným životem, se zjevuje ve spánku a přikazuje jim přinést do chrámu hrozny. Když se to tehdy vladař, patriarcha i celé město dozvěděli, spěchali k bazilice - panovníci, veleknězi i úředníci - aby se účastnili svatých tajemství. Potom konstantinopolský biskup vstupuje se svými kněžími do

svatyně, kde, jak jsem řekl, je uloženo tělo. V této arše jsou malé dveře se závorou. Tudy spouštějí až ke svatým ostatkům dlouhou tyč, na níž je připevněna houba. Když tuto houbu tam strčí, vytáhnou tyč plnou sražené krve. Když to lid vidí, ihned chválí Boha. Zevnitř je vytaženo tolik krve, že nejen zbožní imperátoři, knězi tam shromáždění, i všechen tam shromážděný lid z ní hojně dostanou. Ale i věřícím po celém světě, kdo si to přejí, posílají kapku. Sražená krev nemizí a nemění svou barvu. Tento zázrak se děje nikoli v určité době, ale když je toho hoden bezúhonný život biskupa. Říkají totiž, že kdykoli řídí církev vážený a všemi ctnostmi ozdobený muž, se děje tento zázrak a sice velmi často. Kdykoli není takový, zřídka se ten zázrak stává.

Připomenu i jiný zázrak, který se neděje v určité době z nějakého důvodu a nečiní rozdíl mezi věřícími a nevěřícími, ale všichni mají na něm účast. Když totiž někdo přijde k tomuto svatému místu, kde je ona velmi drahocenná rakev se svatými ostatky, ucítí takovou příjemnou vůni daleko převyšující obvyklou vůni. Tato vůně není podobná vůni lučních květů ani vůni vonících předmětů ani nevyvěrá z mastí. Je to vůně zvláštní, která ukazuje, jakou moc mají ostatky, které tu vůni vysílají.

4. KAPITOLA

JEDNÁNÍ NA SYNODĚ (KONCILU) V CHALCEDONU

Zde se tedy konala synoda. Přítomni byli v zastoupení biskupa Lva, jak jsem řekl, ze starého Říma biskupové Paschasius a Lucentius s knězem Bonifácem. Dále biskup konstantinopolské církve Anatolius, představený alexandrijské církve Dioskoros. Přítomni byli také biskup Maximus z Antiochie a jeruzalémský biskup Juvenalis. Též byli přítomni biskupové, kteří s nimi byli, a ti, kteří zastávali přední místa v senátu královského města. Zástupci Lva jim řekli, že Dioskoros nesmí zasedat na synodě, že jim to totiž nařídil jejich biskup. Kdyby se tak nestalo, že ihned odejdou z kostela. Když se senátoři ptali, co mají proti Dioskorovi, odpověděli, že Dioskoros se musí zodpovídat ze svého jednání, protože neoprávněně vzal na sebe úlohu soudce bez svolení římského velekněze. Když pak Dioskoros z rozhodnutí senátu povstal, žádal Eusebius, aby byla přečtena jeho stížnost, kterou poslal imperátorovi. Řekl toto: "Dioskoros mne urazil. Víře se stala velká křivda. Biskup Flavianus byl zabit a spolu se mnou byl nespravedlivě sesazen. Přikažte, aby byla přečtena má stížnost". A když se soudci mezi sebou poradili, byla Eusebiova stížnost přečtena. Zní takto: "Milujícím Krista našim velmi zbožným imperátorům Flaviovi Valentinianovi a Flaviovi Marcianovi, doživotním Augustům, od nejponížejšího biskupa v Doryleu Eusebia za sebe, za pravověrnou víru a za svatou památku konstantinopolského biskupa Flaviana. Vaše výsost se rozhodla starat se o všechny poddané a podat pomocnou ruku všem, kterým se stala křivda, zvláště kněžím. Tak totiž ctíte Boha, který vám dal moc vládnout a být pánem světa. Protože Kristova víra a my sami jsme velmi trpěli protiprávně a nespravedlivě od nejdůstojnějšího biskupa z velkého města Alexandrie, přicházíme k Vaší zbožnosti se žádostí, aby nám bylo zjednáno právo. Důvodem žádosti je toto: Na synodě konané předtím v metropoli Efezu - kéž by se nikdy nekonala; svět by nebyl naplněn zlem a zmatkem - onen dobrý Dioskoros, který nemá žádné oprávnění ani strach před Bohem, protože stejně smýšlí a je téhož názoru jako proradný heretik Eutyches, se neprojevil tak jasně jako později. Když jsem obvinil Eutycha a jeho společníka z bludu a z toho, co jsem se dozvěděl o Eutychovi od blahé paměti biskupa Flaviana, shromáždil kolem sebe množství buřičů. Dioskoros si za peníze koupil tyranskou moc a svaté náboženství, jak

jen mohl, zviklal. Potvrdil zvrácený názor mnicha Eutycha již dříve hned na počátku odsouzený svatými Otcí. Není to nic bezvýznamného, oč se pokusil proti Kristově víře i proti nám. Proto poklekáme před Tvým majestátem a prosíme, abyste velmi zbožnému biskupu Dioskorovi přikázal odpovědět na naše námitky. Aby totiž přečetl před velmi svatou synodou, co napsal proti nám. My mu pak můžeme dokázat, že se on odcizil pravé víře a potvrdil herezi plnou bezbožnosti, že nás nespravedlivě sesadil a velmi těžce nás potrestal. Dejte úctyhodný příkaz svatému, Bohu velmi milému shromáždění biskupů, aby vyslechli důvod sporu mezi námi a jmenovaným Dioskorem a oznámili Vaší zbožnosti vše, aby tak mohla Vaše nesmrtelná duše rozhodnout. Když toho dosáhneme, budeme, velmi zbožní imperátoři, stále prositi Boha za Vaši trvalou vládu".

Potom na žádost Dioskora i Eusebia byly přečteny zápisy z jednání druhé efezské synody. Nyní jen stručně, o čem se jednalo na chalcedonském koncilu. Kdo se chtějí podrobně dozvědět o závěru jednání na chalcedonském koncilu, připojil jsem to k této druhé knize svých Dějin. Kdo si přejí všechno podrobně poznat, těm dávám možnost přečíst si to a podrobně se s tím seznámit. Zatím stručně připomenu, co pokládám za důležité- Že totiž Dioskoros byl usvědčen, že nepřijal list biskupa ve starém Římě Lva. Že biskupa nového Říma během jednoho dne sesadil a že shromáždění biskupové podepsali čistý papír, jako by tam bylo Flavianovo jméno uvedeno. Pak ti ze senátu rozhodli takto: "Při včerejším zasedání velkého koncilu jednajícím o pravé a katolické víře jsme shledali, že je třeba to velmi pečlivě prošetřit. Co se týče zbožné paměti Flaviana a velmi zbožného Eusebia z prošetření zápisů a rozhodnutích synody i z řečí těch, kteří tehdy synodě předsedali a kteří přiznali svůj omyl i že je zbytečně sesadili, při tom však naprosto nepochybili ve víře, se shledává, že Flavianus a Eusebius byli nespravedlivě sesazeni. Podle Boží vůle se nám zdá, že je spravedlivé a že velmi znamenitý a zbožný pán brzy rozhodne, aby nejdůstojnější alexandrijský biskup Dioskoros, nejdůstojnější jeruzalémský biskup Juvenalis, nejdůstojnější biskup v Ancyře Eusebius, nejdůstojnější biskup v Berytu Eustathius a nejdůstojnější biskup v izaurické Seucii Basilius, kteří tehdy předsedali synodě, byli potrestáni stejnou mírou od přesvatého koncilu podle svatých, kánonů a zbaveni biskupské hodnosti a vše, co se následovně stalo, bylo zasláno na vědomí nejdůstojnějšímu imperátorovi".

Druhý den byla projednávána obžaloba proti Dioskorovi vinící jej z různých provinění a z úplatkářství. Byl dvakrát či třikrát předvolán, a nikdy nepřišel. Vymlouval se na různé příčiny. Proto zástupci římského biskupa Lva rozhodli takto: "Že Dioskoros, předtím biskup velkého města Alexandrie, jednal proti kánonům a proti církevní kázni, je jasné jak z toho, co již bylo prošetřeno na prvním zasedání, tak z toho, co se dnes stalo. Tento (Dioskoros) - přijal do společenství stejně smýšlejícího Eutycha, řádně sesazeného vlastním biskupem velmi svatým Otcem naším a biskupem Flavianem ještě dříve, než se sešel v Efezu z ostatními Bohu velmi milými biskupy. Těmto biskupům apoštolský stolec udělil milost, protože nejednali dobrovolně. Ti až dosud zachovali poslušnost biskupu Lvovi a svatému všeobecnému koncilu. Poněvadž se Lvem sdíleli tutéž víru, přijal

je do svého společenství. Dioskoros až do dneška se nepřestal honosit tím, nad čím by měl bédovat a sklonit se až k zemi. Nedovolil vůbec číst list blaženého Otce Lva, který napsal blažené paměti Flavianovi, přestože jej poslové často o to žádali a přestože se zapřisahal, že přikáže jej přečíst. Dopis nebyl vůbec přečten a velmi svaté církve na celém světě se nad tím pohoršovaly. Ač se velmi provinil, přece jsme s ním chtěli přes jeho dřívější bezbožné chování stejně laskavě jednat jako s ostatními Bohu milými biskupy, třebaže oni neměli tutéž moc soudit jako on. Svou dřívější nespravedlnost pozdějším jednáním daleko překonal. Odvážil se exkomunikovat nejsvětějšího a velmi zbožného biskupa starého Říma Lva. Na svatý koncil přinesl písemnou stížnost plnou potupných obvinění proti Lvovi. Třikrát byl předvolán Boha velmi milujícími biskupy, jak stanoví kánony. Neuposlechl, protože měl výčitky svědomí. Konečně přijal do společenství nezákonně ty, kteří byli na různých

synodách spravedlivě sesazení. Proti sobě samému vynesl rozhodnutí církevních zákonů, které často pošlapával. Proto nejsvětější a nejblaženější biskup velkého starého Říma Lev prostřednictvím nás a přítomného synodního shromáždění spolu s nejblaženějším a vši chvály nejhodnějším apoštolem Petrem, který je skálou a základem obecné (katolické) církve a základem pravé víry, Dioskora zbavil biskupské hodnosti a rozhodl zbavit jej vši kněžské povinnosti. Necht' tedy svatý a velký tento koncil podle kánonů rozhodne nad jmenovaným Dioskorem".

Koncil to potvrdil a v dalším jednání na žádost koncilu a na pokyn imperátora byli znovu dosazeni na svá dřívější místa ti, které Dioskoros sesadil. Po ještě nějakých dodatcích k dřívějšímu jednání, bylo vyhlášeno o víře toto:

"Náš Pán a Spasitel Ježíš Kristus, když učedníkům potvrdil víru, řekl: Pokoj svůj vám dávám, pokoj svůj vám zanechávám (J 14,27). Řekl to proto, aby se nikdo neodchýlil od rozhodnutí o víře a všem aby byla hlášána stejná víra". Potom bylo čteno nicejské vyznání. K tomuto vyznání víry, symbolu, 150 svatých Otců dodalo toto: "K potvrzení pravé víry stačilo sice ono moudré a spasitelné symbolům (vyznání víry) Boží milosti. Ono totiž o Otci, Synu a Duchu svatém předává dokonalou nauku, poučuje o vtělení Pána ty, kteří jej přijímají s vírou. Nepřátelé pravdy ve snaze vlastními herezemi rozvrátit Kristovo učení vytvořili si nová slova. Jiní se odvážili pokazit tajemství Božího vtělení, které se stalo kvůli nám, a odpírají Panně Marii titul Bohorodička. Jiní zavádějí sloučení a smísení (přirozeností u Krista) a pošetile si myslí, že Kristus má jednu přirozenost, a mylně se domnívají, že božská přirozenost Jednorozeného trpěla, tím že se sloučila (s lidskou přirozeností). Proto tato svatá, velká a všeobecná synoda ve snaze překazit cestu podvodu a machinacím proti pravdě a hájíc již od samého začátku neotřesitelnou pravdu, stanovila: Především aby víra 318 svatých Otců zůstala nedotčena a kvůli těm, kteří napadají Ducha svatého, potvrzuje nauku o podstatě Ducha svatého, kterou předalo 150 Otců shromážděných v královském městě. Tuto nauku oni ohlásili všem. Ne že by něco přidali, co dříve chybělo, ale aby vyjádřili svědectvím Písem svůj názor na Ducha svatého proti těm, kteří se pokoušeli vyvrátit moc Ducha svatého. Někteří se odvažují pokazit víru v tajemství spásy a o tom, který se narodil ze svaté Panny Marie, nestoudně mluví, že je pouhým člověkem. Proto synodální listy pastýře alexandrijské církve Cyrila zaslané Nestorioví a východním biskupům uznal koncil za správné, neboť vhodně vyvracejí bláznivý názor Nestoriův a vysvětlují spasitelné symbolům k užítku těch, kteří ve své svaté horlivosti touží je poznat. Rovněž na potvrzení správného učení schválil i list nejblaženějšího a nejsvatějšího Lva, biskupa velmi velikého starého Říma, napsaný svatému biskupu Flavianovi, aby uhasil zlovolné počínání Eutycha. Ten dopis je v souladu s vyzváním blaženého Petra a je jakýmsi opěrným sloupem proti těm, kdo špatně smýšlejí (o Kristu). Lev se staví i proti těm, kteří se pokoušejí tajemné vtělení rozdělit ve dva Syny. Kdo se neostýchají tvrdit, že božství Jednorozeného trpí, ty vyloučil ze shromáždění svatých. Staví se proti těm, kteří dvě přirozenosti Krista slučují či směšují. Rovněž vylučuje ze společenství ty, kteří bláhově tvrdí, že přirozenost služebníka, kterou Kristus vzal na sebe z nás, má nebeskou či nějakou jinou podstatu. Konečně vyslovuje anathema proti těm, kteří sice mluví o dvou přirozenostech Pána před sjednocením, říkají však, že po sjednocení je jen jedna přirozenost. Jdouce tedy ve šlépějích svatých Otců, jednohlasně všichni učíme, že je třeba vyznávat, že náš Pán Ježíš Kristus je jeden a týž Syn, že je dokonalý Bůh a dokonalý člověk, že je opravdovým Bohem a opravdovým člověkem, který má rozumovou duši a tělo, že je jedné podstaty s Otcem vzhledem k božství a stejné podstaty vzhledem k lidství, že je nám všem podobný jako člověk krom hříchu, že se sice před věky vzhledem k božství narodil z Otce, v poslední době kvůli nám a pro naši spásu se narodil z Panny a Bohorodičky Marie, že je jeden a týž Ježíš Kristus, Syn Pán, Jednorozený, ve dvou přirozenostech, neměnný, nerozdělený a neodlučitelný; že sjednocením rozdílnost přirozeností nebyla nijak zrušena, ale obě přirozenosti si zachovávají obě své vlastnosti a jsou současně v jedné osobě či hypostasi;

že není rozdělen ve dvě osoby, ale je to jeden a týž Syn, jednorozený Bůh Slovo, Pán Ježíš Kristus, jak nás o tom poučili proroci i on sám a předali nám to v symbolu (vyznání) víry. Toto jsme tedy se vši pečlivostí a pílí stanovili a svatá všeobecná synoda (koncil) rozhodla, aby nikomu nebylo dovoleno jinou víru hlásat, sepisovat, skládat, jinak smýšlet či jiné tak učit. Kdokoli se tedy odváží jinou víru skládat, hlásat, učit či předkládat jiné symbolům (vyznání víry) těm, kteří by se chtěli obrátit z pohanství, judaismu (židovství), či z kterékoli jiné sekty k poznání víry, biskupové ať jsou zbaveni biskupské hodnosti, a jsou-li to klerici, ať nejsou počítáni mezi klérus. Byli-li to mniši nebo laici, ať jsou stiženi anathematem". Když tento výnos byl předčítán, imperátor Marcianus přišel do Chalcedonu a účastnil se koncilu. Po své řeči k biskupům záhy odešel. Též Juvenalis a Maximus po jisté dohodě přerušili své spory týkající se nějakých provincií. Mimo to Theodoritus i Ibas byli znovu dosazeni na svá místa. Bylo jednáno o jiných záležitostech, které, jak jsem řekl, najde čtenář na konci této knihy. Konečně bylo rozhodnuto, že biskupský stolec nového Říma, protože je druhým po starém Římu, má přednost před ostatními biskupskými stolci.

5. KAPITOLA

POBOUŘENÍ V ALEXANDRII. UDÁLOSTI V JERUZALÉMĚ

Dioskoros byl poslán do Gangry v Paflagonii¹. Proterius za souhlasu koncilu se stal alexandrijským biskupem. Když se ujal správy biskupství, vzniklo ve městě hrozné pobouření. Lid se rozdělil. Jak se v takové situaci obvykle stává, jedni chtěli zpět Dioskora, jiní tvrdošjně hájili Proteria. Nastaly z toho těžké poměry. Rétor Priscus ve svých Dějinách píše, že v té době přišel z provincie Thebais do Alexandrie a spatřil, jak množství lidu zaútočilo na úřední budovu.² Když vojáci chtěli tomu zabránit, lid že na ně zaútočil kamením, takže vojáci se dali na útěk a uchýlili se do bývalého Serapidova chrámu. Lid že je tam uzavřel a za živa upálil. Když se to imperátor dozvěděl, poslal tam 2 000 vojáků nedávno odvedených. Ti za příznivého větru se tak rychle připravili, že za 6 dnů dorazili k velkému alexandrijskému městu. Vojáci prý drze obtěžovali alexandrijské manželky a dívky, takže situace se stala horší, než byla dříve. Nakonec lid zastihl v cirku Flora, který tehdy byl nejvyšším vojenským velitelem v Egyptě a zároveň prefektem v Alexandrii, a žádal jej, aby se postaral o vrácení potravin, které jim vzal. Zároveň žádal, aby jim vrátil lázně a divadla a vše, co jim pro vzpouru odňal. Florus na radu rétora Prisca předstoupil před lid a slíbil, že tak učiní. Tím pobouření uklidnil.

Ani poušť u Jeruzaléma nebyla klidná. Někteří z mnichů, kteří byli na koncilu a nesouhlasili s rozhodnutím koncilu, přišli totiž do Jeruzaléma. Stěžovali si, že byla zrazena víra, a začali horlivě podněcovat mnichy. Juvenalis dostal znovu svůj biskupský stolec. Když však rozhněvaní mniši na něm žádali, aby změnil svůj názor a dal do klatby rozhodnutí koncilu, odebral se do královského města. Ti, kteří nesouhlasili s rozhodnutím koncilu a Chalcedonu, se sešli a v kostele svatého Zmrtvýchvstání vysvětili na biskupa Theodosia. Toho, který na chalcedonském koncilu vyvolal nejvíce povyku a který jim to o této synodě (koncilu) první oznámil. Když o něm palestínští mniši psali Alkisonovi, sdělili, že jej vlastní biskup pokáral za špatné chování a že byl vyhnán z vlastního kláštera. Když pak přišel do Alexandrie, že přišel k Dioskorovi. Jako buřič že byl zbit, posazen na velblouda a veden jako zločinec přes celé město.

K Theodosiovi se přidali mnozí z měst tří Palestin³ a dali si od něho vysvětit biskupy. Mezi

nimi byl jakýsi Petr, pocházející z Hiberie, kterému bylo svěřeno biskupství v Majume, což je město u Gazy. Když se to dozvěděl Marcianus, nejprve přikázal přivést Theodosia k sobě do vojenského stanu. Potom poslal Juvenala zjednat pořádek. Přikázal mu, aby vyhnal všechny, které Theodosius vysvětil. Po příchodu Juvenala se udalo mnoho smutných událostí, poněvadž obě strany si navzájem dělaly to nejhorší.

Závistivý Bohem nenáviděný démon zlomyslně změnil jedno písmenko a špatně je vyložil. I když to bylo jedno písmenko⁴, zcela změnilo smysl. Kdo totiž vyznává, že Kristus má dvě přirozenosti, tím také jasně říká, že Kristus se skládá ze dvou přirozeností. Když vyznává, že Kristus má božskou i lidskou přirozenost, přiznává, že Kristus se skládá z božství a lidství (že je Bůh i člověk). A kdo říká, že se skládá ze dvou přirozeností, ten také přiznává dvě přirozenosti. Když říká, že Kristus se skládá z božství a lidství, nezměnilo se božství v lidství ani lidství v božství. Z tohoto povstává nevyslovitelná jednota (henosis). Tímto slovem "z dvou (přirozeností)", má se zároveň rozumět "ve dvou (přirozenostech)", má se také rozumět "ze dvou (přirozeností)" a tím se nemá dělat rozdíl mezi těmi výrazy. Říkáme, že celek se dá poznat z částí a v částech celek. Nicméně si přece lidé myslí, že ty dvě přirozenosti jsou od sebe zcela oddělené a netvoří jednu osobu. Z jakéhosi zvyku tak smýšlejí o Bohu a tvrdošijně na tom stojí. Raději chtějí podstoupit jakýkoli druh smrti, než aby uznali pravdu. Z toho pak všechno zlo, o kterém jsem se výše zmínil. Opravdu je tomu tak.

1 V nynější severním Turecku u Černého moře.

2 Vzpouř r. 452.

3 Ke konci 3. stol. (za Diokleciana):

Palestina prima (Západní Jordánsko jižně od plošiny Jesreel a Karmelu až Beersabé s pobřežím) a malá část východního Jordánska (Jericho až k horským pramenům Wadi Zerka). Metropolí byla Caesarea.

Palestina secunda (Fénicie, plošina Jesreel, stará Galilea, Dzolan a severní část starého Gileadu. Metropolí byla Skythopolis a částečně i Bosra. Skythopolis (Beth Sean) patřila k Dekapolis a od 4. stol. biskupské sídlo.

Palestina tertia (salutaris) mezi Rudým mořem až k Mrtvému moři. Metropolí byla Petra.

4 Narážka na "homousios - stejné podstaty" a "homoiousios - podobné podstaty".

Pravidla čtvrtého svatého všeobecného sněmu, chalcedonského. (r.451)

Pravidlo 1.

Uznali jsme za spravedlivé, aby byla zachována pravidla, na nichž se svatí otcové usnesli až dosud na každém sněmu.

Pravidlo 2.

Biskup, který za peníze vykoná svěcení vkládáním rukou a nabídne na prodej neprodejnou milost, za peníze ustanoví biskupa nebo vikáře, kněze nebo jáhna nebo jinou duchovní osobu, nebo za peníze povýší na ekonoma nebo ekdika ²² nebo paramonaria ²³ nebo vůbec na jakýkoli církevní úřad pro svůj hanebný zisk, budiž zbaven své vlastní hodnosti, bude-li usvědčen, že se o takový čin pokusil. Osoba jím ustanovená nemá míti žádných práv z koupeného vysvěcení vložením rukou nebo z povýšení. Důstojenství nebo úřad, kterých nabyla za peníze, buďtež jí odňaty. Kdo bude usvědčen z takového hanebného a nezákonného úplatkářství, budiž jde-li o duchovního, zbaven vlastní hodnosti; jde-li však o laika nebo mnicha, buď dán do klatby.

Pravidlo 3.

Došlo do vědomosti svatého sněmu, že některé osoby duchovního stavu z hanebné ziskuchtivosti si najímají cizí statky a obstarávají světské záležitosti, o služby Boží nedbají a obchází domy světských lidí a přijímají ze zjištění příkazy vztahující se na majetek. Svatý a velký sněm proto rozhodl, že napříště nikdo, ať biskup, kněz či mnich, nesmí si najímati statky ani přejímati vyřizování světských věcí, leda že bude podle zákonných ustanovení povolán k povinnému poručenství nad nezletilými nebo uloží-li mu příslušný biskup v městě, aby pečoval o církevní věci nebo sirotky a bezradné vdovy nebo o osoby, které pro bázeň Boží zvláště potřebují církevní ochrany. Kdo budoucně poruší toto ustanovení, bude podroben církevnímu trestu.

Pravidlo 4.

Osobám, které opravdově a s upřímností se oddali mnišskému životu, přísluší s tím spojené pocty. Protože však některé osoby zneužívají mnišského roucha a přivádějí do zmatku církev i světské záležitosti, táhnou hromadně od města k městu a dokonce se pokoušejí sami si zřizovati monastýry, bylo rozhodnuto, že nikdo nesmí zakládati a zřizovati monastýr, nebo modlitebny bez souhlasu příslušného biskupa města. Mniši v každém místě a zemi necht' jsou podrobeni místnímu biskupovi, zachovávají mlčení, věnují se postům a modlitbám, stále bydlíce v místech kde se zřekli světa, a nevměšují se ani do církevních věcí, ani pozemských, nepřijímajíce v nich účastenství, opustivše svůj monastýr, ledaže by jim to uložil místně příslušný biskup vzhledem k naléhavé potřebě. Žádný otrok bez souhlasu svého pána nesmí býti přijat v monastýru do mnišského stavu. Kdo poruší toto ustanovení, budiž podle našeho rozhodnutí vyloučen s církevního obcenství, aby nebylo hanobeno jméno Boží. Příslušní biskupové mají však náležitě pečovati o monastýry.

Pravidlo 5.

Bylo rozhodnuto, že se zachovávají v platnosti rozhodnutí svatých otců o biskupech a duchovních, kteří přecházejí z města do města.

Pravidlo 6.

Nikdo nemá býti vysvěcen rukopoložením ani na kněze ani na jáhna nebo na jiný stupeň církevní hodnosti, nebude-li zároveň ustanoven k chrámu v městě, na venkově nebo k chrámu mučedníků nebo k monastýru. Svatý sněm rozhodl, že ustanovení osoby, které budou vysvěceny vkládáním rukou, aniž byly současně ustanoveny na určité místo, se pokládá za právně bezúčinná a že nemají býti nikde přijímány do služeb na hanbu těch, kdo je takto ustanovili.

Pravidlo 7.

Rozhodli jsme, že osoby, které byly jednou přijaty do duchovního stavu nebo mezi mnichy, nemají konati vojenskou službu ani nabývati světských hodností. Kdo se toho dopustí a nevrátí se kajičně k tomu, co si dříve zvolil pro slávu Boží, bude dán do klatby.

Pravidlo 8.

Duchovní ustanovení při chudobincích, monastýrech a chrámech mučedníků, podřizují se podle ustanovení svatých otců biskupovi příslušného města a nejsou oprávněni samovolně vystoupiti z jeho pravomoci. Kdo se jakýmkoli způsobem proviní proti tomuto ustanovení a nepodrobí se pravomoci příslušného biskupa, budiž, jde-li o duchovního, potrestán podle pravidel, jde-li o mnicha nebo laika, budiž vyloučen z církevního obecenství.

Pravidlo 9.

Duchovní, který má soudní při s jiným duchovním, nesmí opomenouti svého biskupa a obrátiti se přímo k světskému soudu, nýbrž nejdříve musí svou věc uplatňovati u příslušného biskupa nebo s jeho svolením se podrobiti rozhodnutí soudem z lidí, jež si zvolí obě strany. Kdo poruší tento předpis, bude potrestán podle ustanovení pravidel. Duchovní, který má soudní při se svým nebo jiným biskupem, má svou při předložiti oblastnímu sněmu. Biskup nebo duchovní, kteří mají stížnost na metropolitu své oblasti, mají ji předložiti buď exarchovi velké oblasti nebo k stolci sídelního Cařihradu a projednati svou stížnost.

Pravidlo 10.

Není přípustné, aby duchovní byl současně zapsán u církvi dvou měst, totiž v té obci, kde byl původně vysvěcen vložím rukou, a v té, do které pužen touhou po zbytečné slávě, přešel, protože je větší. Kdo tak jedná, má býti navrácen do té církve, ve které byl původně vysvěcen vložím rukou, a jedině v té smí vykonávati svou hodnost. Kdo byl přeložen z jedné církve do druhé nesmí míti účast na ničem, co se týká dřívější církve, jejich chrámů mučedníků, chudobinců, nebo v domech určených pro ubytování poutníků. Svatý sněm rozhodl, že má býti zbaven své hodnosti, kdokoli po vyhlášení tohoto rozhodnutí velkého a všeobecného sněmu cokoli podnikne proti tomuto zákazu.

Pravidlo 11.

Rozhodli jsme, aby všichni chudí a osoby prosící o podporu, obraceli se, bude-li jejich chudoba prokázána, na věřící pouze s církevními dopisy pokoje a nikoli s doporučujícími listinami, protože doporučující listy se mají vydávat jen osobám, o nichž by mohla být pochybnost.

Pravidlo 12.

Došlo do naší vědomosti, že některé osoby se obracejí na úřady, aby cestou pragmatikálních listin rozdělily jednu oblast ve dvě a aby tak v jedné oblasti byli dva metropolitové. Svatý sněm proto rozhodl, že žádný biskup nesmí budoucně nic podobného podnikati. Kdo se něčeho podobného dopustí, bude zbaven své hodnosti. Město, kterému bylo císařskými listinami uděleno čestné označení metropole, nechť se spokojí jedinou poctou stejně jako biskup, který spravuje jeho církevní obec, a šetří práv skutečné metropole.

Pravidlo 13.

Cizí a v jiném městě neznámí duchovní nesmí tam konati bohoslužby bez doporučujících listin svého vlastního biskupa.

Pravidlo 14. .

Vzhledem k tomu, že v některých eparchiích se dovoluje žalmistům a zpěvákům vstupovati do manželství, rozhodl svatý sněm, že žádnému z nich nemá být dovoleno, aby si vzal za manželku osobu jiného náboženského vyznání. Děti, narozené z takového manželství a již dříve pokřtěné u kacířů, mají přiváděti do společenství s všeobecnou církví, a ty, které dosud nepokřtili, nesmí ani dáti křtiti u kacířů ani uzavřít sňatek s kacířem, Židem nebo pohanem s výjimkou případu, zaváže-li se osoba provdaná za pravoslavného věřícího, že přijme pravoslavnou víru. Kdo poruší toto rozhodnutí svatého sněmu, bude postižen epitimií, podle ustanovení pravidel.

Pravidlo 15.

Ženu nelze ustanoviti diakonisou dříve, než ve stáří čtyřiceti let a po zevrubném přešetření. Vstoupí-li po vysvěcení, setrvavši po nějakou dobu ve sloužení, do stavu manželského, budiž dána do klatby, protože urazila milost Boží, a stejně s ní i ten, kdo se s ní spojil.

Pravidlo 16.

Dívkám, které se zasvětily Pánu Bohu, a rovněž těm, kdo jsou ve stavu mnišském, není dovoleno uzavírat manželství. Kdo tak učiní, bude vyloučen z církevního obecnství. Rozhodli jsme však, že příslušný biskup jest plně oprávněn projeviti lidumilnost těmto osobám.

Pravidlo 17.

Církevní obce, které v jednotlivých eparchiích jsou na vesnicích nebo v předměstích, musí vždy být pod pravomocí biskupa, který je spravuje. To platí tím více v tom případě, měl-li je biskup prokazatelně déle třiceti let pod svou pravomocí a ve své správě. Bylo-li tomu tak po dobu kratší třiceti let nebo jde-li o věc spornou, jsou ti, kdož se cítí zkráceni na svých právech, oprávněni zahájit o tom spor před oblastním sněmem.

Pravidlo 18.

Příprava zločinu, sestavení zločinné tlupy a zločin sám jsou zcela zapovězeny světskými zákony. Tím více musí být jim bráněno církví, aby jich nebylo. Bude-li prokázáno, že některé osoby stavu duchovního nebo mnišského se vzájemně zavazují přísahou nebo sestavují tlupy nebo strojí úklady proti biskupům, nebo proti svým spoluduchovním, buďtež zbaveni svých hodností.

Pravidlo 19.

Došlo k naší vědomosti, že v oblastech se nekonají sněmy biskupů, jak to předpisují pravidla, a tak četné církevní věci vyžadující nápravy zůstávají nevyřízeny. Svatý sněm rozhodl proto v souhlase s pravidly svatých otců, aby v každé oblasti se scházeli spolubiskupové dvakrát do roka v místě, které určí biskup metropole, a napravovali vše, kde se ukáže potřeba. Biskupům, kteří se nedostaví na sněm, ačkoli jsou ve svých sídlech a nebrání jim ani zdravotní stav ani jiné neodkladné zaneprázdnění, jest vysloviti s bratrskou láskou slovo důtky.

Pravidlo 20.

Duchovním ustanoveným v církvi není dovoleno, jak jsme se již usnesli, přejíti k církvi v jiném městě a musí se spokojiti tou církví, ve které se jim dostalo cti konati bohoslužby. Výjimka Platí jen o těch, kteří pozbyli své vlasti a z nezbytnosti přešli do jiné církve. Přijmou-li některý biskup po tomto rozhodnutí duchovního, který náleží do pravomoci jiného biskupa, buďtež podle našeho rozhodnutí jak biskup, který ho přijal, tak duchovní, který jím byl přijat, vyloučení z církevního společenství, po tu dobu, dokud se duchovní, který odešel, nevrátí do své církve.

Pravidlo 21.

Stížnosti ať duchovních či laiků na biskupy nebo duchovní osoby nebudtež přijímány bez předchozího šetření; předběžně má býti zjištěno, jaké jest o nich veřejné mínění.

Pravidlo 22.

Zakazuje se, aby duchovní osoby po smrti svého biskupa si přisvojovali věci jemu náležející, jak je to zapovězeno již starými pravidly. Kdo se toho dopustí, vydává se nebezpečí, že bude zbaven hodností.

Pravidlo 23.

Došlo na vědomost svatému sněmu, že některé osoby duchovního a mnišského stavu bez příkazu svého biskupa a některé osoby dokonce po svém vyobcování z církevního společenství se odebírají do sídelního města Cařihradu, dlouhou dobu se tam zdržují, vyvolávají zmatky a porušují pořádek v církvi a dokonce uvádějí v nepořádek domy některých lidí. Svatý sněm se proto usnesl, že ekdik svaté církve cařihradské má tyto osoby především vyzvati, aby opustily sídelní město. Budou-li bez studu pokračovati ve svém jednání, mají týti týmž ekdikem nuceně vyhostěny a dopraveny zpět do svého místa.

Pravidlo 24.

Monastýry, které byly jednou vysvěceny, mají trvale zůstatí monastýry, věci jim náležející mají jim býti zachovány a nemají v budoucnu sloužiti za světská obydlí. Kdo se proti tomu proviní, budiž potrestán podle pravidel.

Pravidlo 25.

Došlo do naší vědomosti, že někteří metropolitové nepečují náležitě o svěřená stáda a odkládají ustanovení biskupů. Svatý sněm proto rozhodl, že ustanovení biskupů má se vykonati do tří měsíců, ledaže by z naléhavého důvodu bylo nutno tuto lhůtu prodloužiti. Kdo poruší toto rozhodnutí, propadá církevní epitimii. Důchody osiřelé církve během mezičasi spravuje její ekonom proti každé újmě.

Pravidlo 26.

Došlo nám ve známost i to, že v některých církvích biskupové spravují církevní majetek bez ekonomů. Bylo proto rozhodnuto, že každá církev, která má biskupa, musí míti ekonoma z řad vlastního duchovenstva. Ekonom má spravovati církevní majetek podle pokynů svého biskupa, aby hospodaření církve nebylo bez dozoru, aby nebylo církevním majetkem plýtváno a aby z toho důvodu nebyly vznášeny stížnosti na duchovní osoby. Kdo bude proti tomu jednati, bude potrestán podle božských pravidel.

Pravidlo 27.

Svatý sněm rozhodl: "Kdo násilně unese ženu za účelem manželství, kdo k tomu napomáhá nebo nadržuje únoscům, buď, je-li to duchovní osoba, zbaven své hodnosti, je-li to laik, buď dán do klatby.

Pravidlo 2. (II. všeobecného sněmu)

Oblastní biskupové nejsou oprávněni rozšiřovati svou pravomoc na církve, které leží za hranicemi jejich oblasti, aby nevznikal zmatek v církvích. Biskup alexandrijský řídí ve smyslu pravidel jen církve egyptské, biskupové východní vykonávají pravomoc jen na východě, šetříce výsad církve antiochijské, jak byly uznány pravidly nicejskými; taktéž biskupové asijské oblasti působí pouze v Asii, biskupové pontští spravují jen záležitosti pontské oblasti, biskupové thráctí vyřizují jen záležitosti Thrakie. Biskupové nejsou oprávněni překročovati hranice své eparchie za účelem vysvěcení nebo jiného církevního úkonu, leč by byli zvláště pozváni. Rozumí se, že za šetření tohoto pravidla o církevních oblastech přísluší řízení záležitosti církevní oblasti sněmu téže oblasti, jak ustanovil sněm nicejský. Boží církve barbarských národů, mimo římské imperium, se spravují podle platných zvyklostí otců.

Pravidlo 3. (II. všeobecného sněmu)

Cařihradskému biskupovi přísluší čestné pořadí po římském biskupovi, protože Cařihrad je novým Římem.

Pravidlo 28.

V naprostém souhlase s ustanoveními svatých otců a uznávající nyní přečtené pravidlo, přijaté stopadesáti v Bohu nejmilejšími z biskupů, kteří se sešli na sněmu v den zbožné paměti Theodosia v sídelním městě Cařihradě, novém Římě, usnášíme se a ustanovujeme totéž o výsadách nejsvětější církve v Cařihradě, novém Římě. Stolicí starého Říma přiřkli otcové vhodné výsady, protože Řím byl sídelním městem. Z téhož důvodu jako stopadesát v Bohu nejmilejších biskupů poskytli jsme stejné výsady nejsvětější stolicí nového Říma správně rozhodující, že město, kterému se dostalo cti býti sídelním městem císaře a synklitu (senátu) a

má stejné výsady jako starý sídelní Řím, má býti stejně povýšen i v církevních záležitostech, a má býti na druhém místě po něm. Proto buďtež metropolitové oblasti Pontské, Asijské a Thrácké a také biskupové národů jiných plemen ve jmenovaných oblastech ustanovování svatou stolicí nejsvětější církve cařihradské a to: každý metropolita uvedených oblastí a oblastní církve cařihradské ustanovovati eparchiální biskupy v souhlase s předpisy božských pravidel. Metropolity uvedených oblastí má ustanoviti, jak bylo řečeno, cařihradský arcibiskup po vykonání souhlasné volby dle zvykového práva, o níž bude uvědoměn.

Pravidlo 29. .

Snížení biskupa na stupeň kněžský se prohlašuje za svatokrádež. Komu brání prokazatelně nějaké provinění ve vykonávání biskupského úřadu, nemůže zastávati ani kněžské místo. Byli však biskup zbaven svého biskupského důstojenství, bez jakéhokoliv provinění, budiž jeho biskupská hodnost neprodleně obnovena.

Pravidlo 30.

Protože nejzbožnější biskupové v Egyptě odložili toho času podepsání poselství nejsvětějšího arcibiskupa Lva, nikoliv snad z důvodu, že by odporovalo všeobecné víře, nýbrž proto, že dodržují zvykové právo platné v egyptské oblasti, že nic podobného nemají konati bez rozhodnutí a souhlasu svého arcibiskupa, a žádají, aby jim byl povolen odklad do ustanovení budoucího biskupa ve velkém městě Alexandrii a aby byli ponecháni ve své hodnosti v sídelním městě, což uznáváme spravedlivým a lidumilným, a dáme jim lhůtu do ustanovení arcibiskupa velikého města Alexandrie. Pročež zůstávajíce ve své hodnosti, ať nabídnou za sebe ručitele, je-li to možným, nebo odstraní pochyby složením přísahy.